

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณของเทศบาลตำบล
ด้านเวียง จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อและนามสกุล นายวัชรินทร์ อุนาริเน

แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข)

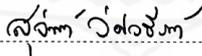
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณของ

เทศบาลตำบลด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย นายวัชรินทร์ อุณาธิเน **รหัสนักศึกษา** 2528002245 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณของเทศบาลตำบลด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา (2) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มผลประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการศึกษาใช้วิธีศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตการณ์ และวิธีการสัมภาษณ์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 21 คน และนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มผลประโยชน์ที่มีบทบาทโดยตรงกับกระบวนการการจัดสรรงบประมาณของเทศบาล คือกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และพนักงานประจำ เป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มประชาคม กลุ่มหน่วยงานกำกับดูแล และกลุ่มผู้ค้าขายในเขตเทศบาล ตามลำดับ เป็นกลุ่มที่มีบทบาทโดยอ้อม (2) แนวทางการส่งเสริมบทบาทกลุ่มผลประโยชน์ในกระบวนการงบประมาณได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมความรู้ในวิธีการและขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมกระบวนการคิดแบบวิเคราะห์ร่วมกันแบบเปิดเผย และให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีบทบาทติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณจนสามารถเสนอข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผลได้ให้แก่ ผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานประจำ เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันพัฒนาท้องถิ่นระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ บทบาท กลุ่มผลประโยชน์ การจัดสรรงบประมาณ เทศบาลตำบลด่านเกวียน

นครราชสีมา

Thesis title: The Role of Interest Groups in Municipal Budget Allocation in Dan Kwian
Sub-District Municipality, Nakhon Ratchasima Province

Researcher: Mr. Watcharin Unarinei; **ID:** 2528002245;

Degree: Master of Political Science (Politics and Government);

Thesis advisors: (1) Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor;
(2) Dr. Tanasak Saijumba, Assistant Professor; **Academic year:** 2015

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the role of interest groups in the allocation of the municipal budget in Dan Kwian Sub-district Municipality, Nakhon Ratchasima Province; and (2) to recommend approaches to promoting a more constructive role for interest groups in the allocation of budgets of local administrative organizations.

This research employs qualitative research methods including documentary research, observation and interviews. Twenty one key informants are chosen through purposive sampling for interviews. The data are analyzed and presented through descriptive analysis.

The results show that firstly, the interest groups directly involved with the process of budget allocation in the municipality are the group of local administrators, the local council members, and regular municipal employees. Those three groups have the largest role in budget allocation. The interest groups with lesser and indirect roles are civil society, supervisory or operation units and local merchants. Secondly, the best approach to promoting a more constructive role is to have the local administrative organization providing more knowledge about the proper methods and steps of budget allocation to the relevant parties. This includes its role in promoting an open and cooperative process, and giving all relevant parties a role in following up on results and evaluating the use of the budget so that the administrators, council members and regular employees can receive accurate information. It is expected that this approach will bring about a more effective cooperation among all related parties in promoting local development.

Keywords: Roles of local administration, Budget management, Municipality in
Nakhon Ratchasima

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษารองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา และรองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขตลอดจนติดตาม ตรวจสอบ การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณท่านหัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น, หัวหน้ากลุ่มงานการเงินบัญชีและตรวจสอบ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบและแนะนำ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 4 จังหวัดนครราชสีมา ท่านนายกเทศมนตรีตำบลด่านเกวียนและคณะ ท่านสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน ท่านปลัดเทศบาลตำบลด่านเกวียน และผู้อำนวยการกองของเทศบาลตำบลด่านเกวียนและผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

ขอขอบคุณ อาจารย์ นักวิชาการ ทุกท่านที่ได้สร้างสรรค์หนังสือและผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพซึ่งนำมาใช้อ้างอิงในงานวิจัยฉบับนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ ตลอดจนญาติมิตรทุกท่าน ที่ให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้ คุณความดีที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี ผู้มีพระคุณ ตลอดจน ครู อาจารย์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยทุกท่าน

วัชรินทร์ อุณาริเน

ธันวาคม 2559

สารบัญ

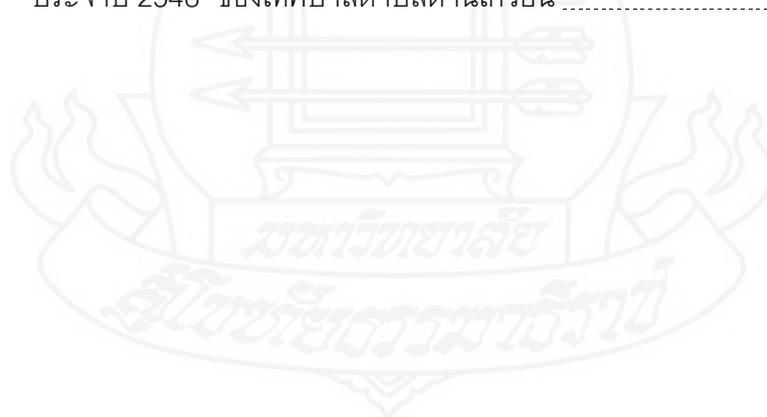
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	14
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์	18
แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์	27
กระบวนการการจัดทำงบประมาณของเทศบาล	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลด่านเกวียน	75
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	79
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
ตอนที่ 1 ผลการศึกษา บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	82
ตอนที่ 2 ผลการศึกษา ข้อเสนอแนะการส่งเสริมบทบาทเชิงสร้างสรรค์	119
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	126
สรุปผลการวิจัย	126
อภิปรายผล	127
ข้อเสนอแนะ	133
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก	139
ก แบบสัมภาษณ์	140
ข สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง และรายชื่อพนักงาน	146
ค เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณ	157
ง กฎหมาย ระเบียบ แนวทางและขั้นตอนการจัดทำงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	192
ประวัติผู้วิจัย	211

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 รายชื่อกรรมการประชาคมท้องถิ่นเทศบาลตำบลด่านเกวียน	39
ตารางที่ 2.2 แสดงการจัดสรรรายได้ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	42
ตารางที่ 2.3 แสดงที่มารายได้หลักของเทศบาล	43
ตารางที่ 2.4 ประมาณการรายรับปีงบประมาณ 2545 - 2548	55
ตารางที่ 2.5 การจำแนกรายจ่ายตามแผนงาน งบประมาณการรายจ่าย ประจำปี 2545 - 2548 ของเทศบาลตำบลด่านเกวียน	58
ตารางที่ 2.6 การจำแนกรายจ่ายตามหมวดรายจ่ายปี 2545 -2548 ของเทศบาลตำบลด่านเกวียน	59
ตารางที่ 2.7 แสดงจำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากร	71
ตารางที่ 2.8 รายชื่อคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ผ่านเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 25 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544	76
ตารางที่ 4.1 การนำโครงการในแผนพัฒนาปี 2548 ไปจัดสรรเป็นงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2548 ของเทศบาลตำบลด่านเกวียน	110

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ในขั้นตอนวิธีจัดสรรงบประมาณของเทศบาล	5
ภาพที่ 1.2 แผนภูมิแสดงลักษณะการจัดสรรงบประมาณของเทศบาล	8
ภาพที่ 1.3 แผนภูมิแสดงลักษณะรายได้ของเทศบาล	9
ภาพที่ 1.4 เส้นทางของขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณของเทศบาล	10
ภาพที่ 1.5 แผนภูมิแสดงขั้นตอนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อจัดทำงบประมาณ ของเทศบาล	11
ภาพที่ 2.1 วงจรความสัมพันธ์ของสังคมไทย	29
ภาพที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์	33
ภาพที่ 2.3 การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ	51
ภาพที่ 2.4 แผนที่เขตเทศบาลตำบลด้านเกวียน	75
ภาพที่ 4.1 ลำดับขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลด้านเกวียน	93
ภาพที่ 4.2 แสดงขั้นตอนการจัดทำและพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย	100

